

Sygn. akt VIII Ca 853/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Marek Paczkowski (spr.)
Sędziowie:	SSO Włodzimierz Jasiński SSO Rafał Krawczyk
Protokolant:	st. sekr. sąd. Natalia Wilk

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2019 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. N.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej w G.**

o nakazanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku wstępnego Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 30 października 2018 r.

sygn. akt I C 425/16

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie III. (trzecim) sentencji i pozostawia Sądowi Rejonowemu w Toruniu rozstrzygnięcie o kosztach procesu w instancji odwoławczej.

/SSO Włodzimierz Jasiński/ /SSO Marek Paczkowski/ /SSO Rafał Krawczyk/

VIII Ca 853/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 października 2018 r. Sąd Rejonowy w Toruniu w sprawie z powództwa J. N. przeciwko (...) S.A. w G. o nakazanie i zapłatę

I. zasądził od pozwanego (...) S.A. w G. na rzecz powoda J. N. kwotę 15173 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 06 sierpnia 2015 roku do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo o zapłatę w pozostałej części;

III. uznał, że roszczenie powoda o nakazanie przeniesienia urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych jest usprawiedliwione co do zasady.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

J. N. jest właścicielem nieruchomości dla których Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą (...). Nieruchomość oznaczona w księdze wieczystej (...) składała się z działek nr: (...). Działkami obciążonymi linią 15 kV była działka (...) i działka (...), której grunt wchodzi obecnie w skład działki nr (...). Działkę (...) wykreślono z księgi wieczystej (...) w dniu 21 sierpnia 2015r. i przeniesiono do księgi wieczystej (...). W księdze wieczystej (...) wpisane są obecnie działki (...). Nieruchomość oznaczona w księdze wieczystej (...) składała się z działek (...). Działkami obciążonymi linią 15 kV były działki (...). Działka nr (...) w dniu 25 marca 2011 r. zastała odłączona i przeniesiona do księgi wieczystej (...). Działki oznaczone numerami (...) zostały scalone i ponownie podzielone na działki o numerach: (...). Przez działki (...) przebiega napowietrzna linia średniego napięcia 15 kV. Szerokość pasa wykonywania przesyłu energii linią 15kV wynosi 8 metrów.

(...) S.A. w G. złożyła do Sądu Rejonowego w Toruniu wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowych o treści odpowiadającej służebności przesyłu dotyczących działek (...) położonych w miejscowości C. . Postanowieniem z dnia 10 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Toruniu w sprawie XI Ns 2048/14 oddalił wniosek z uwagi na brak upływu terminu zasiedzenia.

Od 1999 r. grunty przedmiotowej nieruchomości przeznaczone zostały pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. J. N. zamierzał wybudować w tym miejscu dom seniora.

Pismem z dnia 16 lipca 2015 r. J. N. domagał się od (...) S.A. zawarcia umowy w przedmiocie ustanowienia służebności oraz wezwał ją do zapłaty kwoty 36.000 zł z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości.

(...) S.A. w odpowiedzi zaproponował wypłatę kwoty 1.062 zł z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości za okres od 2007-2015 r. i 1.414 zł za ustanowienie służebności.

Wartość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie bez tytułu prawnego z nieruchomości wpisanych do ksiąg wieczystych (...) w związku z przesyłem energii linią napowietrzną 15kV za okres od marca 2006 r. do marca 2016 r. wynosi 15.173 zł.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz opinii biegłego T. T.. Sąd Rejonowy uznał za przekonującą opinię biegłego, ponieważ była ona logiczna i spójna oraz udzielała w wystarczającym stopniu odpowiedzi na pytania ujęte w tezie postanowienia dopuszczającego ten dowód.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie było, że pozwana korzysta z urządzeń posadowionych na terenie nieruchomości powoda i nie doszło do zasiedzenia służebności na rzecz pozwanej. Istota sporu niniejszej sprawy sprowadzała się natomiast do odpowiedzi na pytanie, czy powodowi należy się odszkodowanie za bezumowne korzystanie oraz czy istnieje konieczność usunięcia urządzeń energetycznych lub ich przebudowy celem umożliwienia powodowi korzystania z nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem.

Postanowieniem z dnia 10 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Toruniu w sprawie XI Ns 2048/14 oddalił wniosek pozwanej o zasiedzenie służebności przesyłu wskazując, iż nie upłynął termin zasiedzenia. Po przesądzeniu zatem, iż pozwana nie posiada tytułu prawnego do nieruchomości i jest posiadaczem w złej wierze, na podstawie art. 225 k.c. w zw. z art. 224§ 1. k.c. jest ona zobowiązana do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy.

Wobec powyższego w sprawie pozostawała do rozważenia kwestia wysokości zgłoszonego roszczenia.

Biegły T. T. ustalił, iż wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntów pod siecią 15kV od marca 2006 r. do marca 2016 r. wynosi łącznie 15.1737 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego w części dotyczącej żądania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda zgłaszanego przeciwko pozwanej wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały wyjaśnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Rejonowy w pełni podzielając opinię biegłego T. T. i przyjmując tę opinię za swoją, na mocy art. 225 k.c. w zw. z art. 224§ 1 k.c. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 15.173 zł złotych i oddalił powództwo o zapłatę w pozostałej części.

W ocenie Sądu Rejonowego roszczenie powoda o nakazanie znajduje oparcie w art. 222 § 2 k.c. Powyższe wskazywało na celowość wydania wyroku wstępnego w części dotyczącej roszczenia powoda w zakresie nakazania, co do zasady, z uwagi na reguły ekonomii procesowej, w tym z uwzględnieniem kosztów i czasu potrzebnego do ustalenia w jaki sposób winna być wykonana przebudowa linii napowietrznej, także poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie dalszego dowodu z opinii biegłego, który w przypadku odmowy stwierdzenia podstaw odpowiedzialności pozwanego „co do zasady” byłby zbędny.

Wydanie wyroku wstępnego umożliwi stronom zgodne ustalenie przebiegu linii energetycznej bez uzależniania zawarcia ugody od rozstrzygnięcia innych kwestii spornych, które nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Rejonowy wskazał, że nie uznał za zasadne nakazanie pozwanemu usunięcia wszelkich urządzeń elektroenergetycznych z nieruchomości powoda, a jedynie ich przeniesienia. Prawo własności nie jest prawem bezwzględnym i podlega ograniczeniom przez ustawy i zasady współżycia społecznego. W ocenie Sądu Rejonowego żądanie usunięcia przez pozwanego linii przesyłowej posadowionej na nieruchomości powoda jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a tym samym nie może korzystać z ochrony prawnej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy na podstawie art. 222 § 2 k.c. w zw. z art. 318 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt III sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w pkt III. sentencji i zarzucił wyrokowi:

- naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej, wybiórczej i sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego,
- naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 222 § 2 k.c. przez jego błędne zastosowanie,
- naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 222 § 2 k.c. w związku z art. 5 k.c.,
- naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie,
- naruszenie prawa materialnego, a mianowicie 548 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie,
- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części przez uznanie, że roszczenie powoda o nakazanie przeniesienia urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych nie jest usprawiedliwione co do zasady, a tym samym o oddalenie powództwa w zakresie nakazania, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje z uwzględnieniem zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu w instancji odwoławczej.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się zasadna, jednak z innych powodów niż w niej wskazane.

Apelacja została skierowana przeciwko wyrokowi wstępnemu, w którym Sąd I instancji uznał, że roszczenie powoda o nakazanie przeniesienia urządzeń przesyłowych instalacji elektroenergetycznych jest usprawiedliwione co do zasady. Zgodnie z treścią art. 318 § 1 k.p.c. sąd uznając roszczenie za usprawiedliwione w zasadzie, może wydać wyrok wstępny tylko co do samej zasady, co do sporej zaś wysokości żądania -zarządzić bądź dalszą rozprawie, bądź jej odroczenie. Treść przepisu jednoznacznie wskazuje, że wydanie wyroku wstępnego jest możliwe w sprawie o świadczenie, w której sporna jest zasada odpowiedzialności pozwanego, jak również wysokość należnego powodowi świadczenia. Tym samym dopuszczalność wydania wyroku wstępnego ogranicza się do sytuacji gdy powód dochodzi świadczenia, którego przedmiot daje się określić liczbowo bądź inną miarą wielkości, w szczególności miarą, wagą, objętością. W praktyce dopuszczalność wydania wyroku wstępnego ograniczać się będzie do spraw o zasądzenie świadczenia pieniężnego lub innych rzeczy zamiennych pod warunkiem, że wysokość takiego świadczenia jest sporna. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 04.02.2000r., II CKN 738/98). W niniejszej sprawie Sąd I instancji wydał wyrok wstępny przesądzający o zasadności roszczenia o nakazanie przesunięcia urządzeń elektroenergetycznych w obrębie nieruchomości stanowiącej własność powoda. Jak wspomniano wyżej wyrok wstępny mógłby być wydany w sytuacji, gdyby powód dochodził spełnienia świadczenia pieniężnego, bądź innego świadczenia, które jest policzalne lub zmieralne. Roszczenie o nakazanie, którego dochodzi powód, nie jest takim roszczeniem. Powód żąda bowiem od pozwanego określonego zachowania, które ma polegać na wykonaniu określonych czynności związanych z przebudową linii elektroenergetycznej. Nie sposób zatem powiedzieć, że sporna jest wysokość tego świadczenia, a co najwyżej można powiedzieć, że sporny jest sposób wykonania obowiązku przesunięcia urządzeń elektroenergetycznych. Regułą ogólną wynikającą z k.p.c. jest to, że sąd wydając wyrok orzeka o całym roszczeniu zgłoszonym w pozwie. Wyjątkami od tej reguły są dopuszczalność wydania wyroku częściowego uregulowana w art. 317 § 1 k.p.c. oraz dopuszczalność wydania wyroku wstępnego. Zdaniem Sądu Okręgowego przepisy o dopuszczalności wydania wyroku wstępnego jako normujące wyjątek od zasady wspomnianej wyżej, nie mogą być wykładane rozszerzająco. Reasumując należy wskazać, że wydanie wyroku wstępnego w niniejszej sprawie w zakresie żądania nakazania było niedopuszczalne.

Dodatkowo należy wskazać, że ewentualne oddalenie apelacji w niniejszej sprawie, a w konsekwencji uprawomocnienie się wyroku wstępnego w istniejącej postaci, mogłoby wywołać daleko idące problemy na dalszym etapie postępowania. Sąd Rejonowy jednoznacznie wskazał, że nie jest uprawnione przez powoda dochodzenie usunięcia urządzeń elektroenergetycznych z jego nieruchomości, a uprawnione jest jedynie żądanie ich przesunięcia. Oznacza to, że Sąd I instancji przesądził w sposób jednoznaczny, iż urządzenia te mają pozostać na nieruchomości stanowiącej własność powoda, jednak winny być one posadowione w innym miejscu. Można sobie wyobrazić hipotetyczną sytuację, że dalszym toku postępowania Sąd I instancji dopuściłby dowód z opinii biegłego z dziedziny elektroenergetyki i biegły wskazałby, że technicznie nie jest możliwe przesunięcie urządzeń w inne miejsce w obrębie nieruchomości stanowiącej własność powoda, ale dopuszczalne jest np. umieszczenie urządzeń pod powierzchnią ziemi w tym samym miejscu, w którym się obecnie znajdują. Nie można wykluczyć, że biegły wskazałby, iż z technicznego punktu widzenia możliwe byłoby jedynie usunięcie urządzeń z nieruchomości stanowiącej własność powoda i umieszczenie ich na nieruchomości sąsiedniej tuż przy granicy z nieruchomością powoda. W opisanych sytuacjach pojawiłby się problem, jaki obowiązek nałożyć na pozwanego celem zaspokojenia roszczenia powoda. Wyrok wstępny bowiem przesądzałby o zasadności roszczenia o przesunięcie urządzeń, a opinia biegłego wskazywałaby, że takiego obowiązku nałożyć na pozwanego nie można. Zdaniem Sądu Okręgowego ta hipotetyczna sytuacja również przemawia za uznaniem, iż wydanie wyroku wstępnego w niniejszej sprawie w zakresie żądania nakazania było niedopuszczalne.

Z wyżej wymienionych względów, na mocy art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy jak orzekł w sentencji wyroku.

Należy w tym miejscu podkreślić, że przyczyną uchylecia wyroku było wyłącznie to, że jego wydanie było niedopuszczalne, natomiast nie zaistniały przesłanki, o których mowa w art. 386 § 4 k.p.c. Oznacza to, że sprawa nie została przekazana Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w rozumieniu ostatnio wymienionego przepisu.

/SSO Włodzimierz Jasiński/ /SSO Marek Paczkowski/ /SSO Rafał Krawczyk/